

Janne Pekkala

Vihertyvä veneily

Raportti veneilijäkyselyn ja veneilyn
trendianalyysin tuloksista

ECOBOAT

Keula kohti kiertotaloutta

Sisällysluettelo

OSA 1 | Veneilijäkysely

- 4** Veneilijäkysely 2022
- 5** Analyysissä käytetyt faktorit
- 6** Segmentoinnista veneilijäpersooniin
- 7** Veneilijäpersoonat

OSA 2 | Trendianalyysi

- 12** Veneilyn trendianalyysi
- 13** Yhteenveto veneilyn trendeistä
- 14** Tulevaisuuden veneilijäpersoonat
- 19** ECO-BOAT - Keula kohti kiertotaloutta

Johdanto

Tämä raportti esittelee ECOBOAT-hankkeessa vuonna 2022 toteutettujen veneilijäkyselyn ja veneilyn trendianalyysin tulokset.

Raportin tavoitteena on jakaa tietoa venealan toimijoille veneilijöiden muuttuvista toiveista, tarpeista ja veneilytavoista. Erityisesti raportti pyrkii antamaan vastauksia kysymykseen, miten ympäristömyötäinen käyttäytyminen näkyy veneilyssä nyt ja tulevaisuudessa.

Raportin johtajatuksena on, että venealan toimijoiden kannattaa olla aktiivisesti mukana veneilyn vihertymisessä - esimerkiksi tarjoamalla tuotteita ja palveluita asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin ja hyödyntämällä kestävästä veneilyä tukevia muutostekijöitä.

Raportti jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen käsittelee veneilijäkyselyn tuloksia sekä toteutustapaa. Tämä osa luo kuvaa veneilijöiden tämänhetkisistä tarpeista ja veneilytavoista.

Raportin toinen osa kuvaa trendianalyysin tuloksia. Tämä osa avaa näkymiä sekä muutoksiin veneilykäytännöissä ja ajattelutavoissa että tuote- ja palveluinnovaatioihin, joissa on ekopotentiaalia.

Molempien osien tulokset on tiivistetty käyttäjäprofiileiksi eli persooniksi, jotka kiteyttävät keskeiset tulokset helposti omaksuttavaan muotoon.

Inspiroivia lukuhetkiä!

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Osa 1

Veneilijäkysely

Veneilijäkysely 2022

Veneilijäkysely 2022 tavoitteena oli luoda ymmärrystä nykyhetken veneilijöiden toiveista, tarpeista sekä arvoista ja käytännöistä. Erityisesti haluttiin ymmärtää, miten ympäristömyötäinen käyttäytyminen näkyy veneilyssä.

Kysely toteutettiin touko-kesäkuussa 2022 sekä suomen- että ruotsinkielisenä. Kyselyllä pyrittiin tavoittamaan veneilijöitä ja veneilystä kiinnostuneita. Kyselyä ei rajattu vain veneenomistajiin, jotta vastaajilta voitiin perustellusti kysyä mielipidettä vuokraveneilystä.

Kysely toteutettiin Google Forms-lomakkeilla ja kyselylinkkiä jaettiin veneilijöiden keskustelufoorumeilla, hankkeen ja Muovan LinkedIn-sivuilla, Vesille-messuilla Kokkolassa sekä projektitiimin omissa sometileissä.

Kyselyn aineisto koostuu 77 vastauksesta. Aineiston yhteismitallistamisen jälkeen aineisto pelkistettiin faktori-analyysillä. Tavoitteena oli löytää pienempi määrä tekijöitä, jotka selittävät suurimman osan muuttujissa havaitusta vaihtelusta.

Analyysissä vertailtiin eri faktorimääriä ja kysymysyhdistelmiä, jotta löydettiin parhaiten selitysvoimaa omaava faktoriratkaisu. Kolmen kysymyspatterin muodostamat 20 faktoria tarjosi faktoreille ymmärrettävän sisällön ja lähtökohdan tulkinnalle (kts. seuraava sivu):

Mikä on tärkeää veneessä?

Mikä veneilyssä on tärkeää?

Miten ekologisuus ilmenee veneilyssä?

Analyysissä käytetyt faktorit

Kysymys 10:

Mikä on tärkeää veneessä?

- Mukavat tilat ja varusteet pidempään oleskeluun
- Vähäpäästöisyys koko elinkaarella
- Avarat ja muunneltavat tilat
- Hyvä jälleenmyyntiarvo ja tekniset varusteet
- Vaivaton omistaminen (yhteiskäyttö)
- Edullinen hankintahinta ja käyttö

Kysymys 12:

Mikä veneilyssä on tärkeää?

- Vuorovaikutus muiden kanssa ja uuden oppiminen
- Omistamisen vaivattomuus (suosii vuokraveneilyä)
- Uusi ja näyttävä vene
- Vauhdikas ajaminen (siirtyminen)
- Hetken mieliallohteesta lähteminen (esim. kalaan)
- Veneen kunnostaminen ja huoltaminen osana harrastusta
- Koko perheen yhteinen harrastus ("vene kuin perheenjäsen")
- Mahdollistaa lähimatkailun
- Helposti tiloiltaan muokattava vene
- Turvalliset siirtymät lähivesillä
- Luonnon tarkkailu

Kysymys 13:

Miten ekologisuus ilmenee veneilyssä?

- Ympäristötietoisuus ohjaa valintoja kokonaisvaltaisesti
- Huolehtii osaltaan vesien puhtaudesta
- Veneen vuokraaminen omistamisen sijaan



Segmentoinnista veneilijäpersooniin

Segmentointi tehtiin klusterianalyysinä K-means klusterointina. Koska segmentointi on luonteeltaan tutkivaa, testattiin useiden erilaisten segmentointiratkaisujen selitysvoimaa.

Lopulta valittiin segmentointiratkaisu, jossa oli neljä segmenttiä. Se tarjosi parhaat mahdollisuudet tehdä tulkintoja veneilijöiden tarpeista ja arvostuksista.

Seuraavaksi segmentit esitetään persoonina, jotka kuvaavat veneilijöiden suhtautumista ekologisuuteen veneilyssä sekä heidän veneilykäytäntöjä ja veneilyyn liittyviä asenteita.

Tapausten määrä/klusteri	Segmentin pohjalta nimetty veneilijäpersoonana
17	Huoleton vauhtiveikko
30	Vastuullinen veneessäviihtyjä
8	Vaivattomasti vihreä
16	Välinpitämätön välimatkaaja

Veneilijäpersoona

Huoleton vauhtiveikko

Huoleton vauhtiveikko ei ole huolissaan veneilynsä vaikutuksesta ympäristöön. Hän on kuitenkin yleisesti huolissaan vesistöjen puhtaudesta. Siksi hän kierrättää jätteensä huolellisesti ja välttää päästämästä öljyä tai polttoainetta vesiin.

Hän arvostaa hyvin varusteltua, uutta ja näyttävää moottorivenettä, joka on tunnetun valmistajan tekemä. Veneessä hän arvostaa myös nopeutta, suorituskykyä sekä avaria ja muunneltavia tiloja.

Hän lähtee usein veneilemään hetken mielijohteesta. Vauhdin huuma ja hauskat tilanteet kiehtovat häntä. Hän viettää veneessään aikaa perheen ja ystävien kanssa - myös satamassa lähtemättä minnekään. Veneessä saatetaan myös yöpyä.

Huoleton vauhtiveikko suosii tuttuja, hyväksi todettuja merkkituotteita. Häneltä kysytään usein neuvoa ostovalinnoissa. Hän suosii omistamista vuokraamisen sijaan.



Veneilijäpersoona

Vastuullinen veneessäviihtyjä

Vastuullinen veneessäviihtyjä suosii veneen valinnassa ympäristöystävällisiä ratkaisuja. Hän on myös kiinnostunut ympäristöön liittyvistä veneilyuutisista ja keskusteluista. Hän arvostaa venettä, jonka ympäristökuorma on pieni koko elinkaaren aikana.

Hän ei edellytä nopeutta, suorituskykyä tai monipuolisia teknisiä varusteita. Veneen ei tarvitse erottua muista veneistä.

Veneilyssä hän arvostaa rauhallista matkailua luonnosta nauttien. Hän myös tekee mielellään itse. Veneen kunnostus ja huolto ovat osa harrastusta. Hän arvostaa rauhallista vapaa-aikaa eikä kaipaa runsaasti virikkeitä. Hän suhtautuu vuokraamiseen myönteisesti. Tuotteissa hän suosii tuttuja, luotettavaksi todettuja tuotteita.

Hän voi olla sekä moottori- että purjeverneilijä. Vastaajista heillä on eniten veneilypäiviä vuodessa.



Veneilijäpersoonana **Vaivattomasti vihreä**

Vaivattomasti vihreä suosii vaivattomia, mutta ympäristöystävällisiä ratkaisuja. Hän kiinnittää huomiota veneilynsä ympäristövaikutuksiin kokonaisvaltaisesti veneen koko elinkaaren aikana. Myös muut pitävät häntä ympäristötietoisena veneilijänä.

Hänen mielestä veneilyn tulee olla helppoa ja vaivattonta. Hän suhtautuu vaivattomuutta tarjoaviin palveluihin, kuten veneen vuokraamiseen erittäin myönteisesti. Myös oman veneen vuokraaminen voi tulla kyseeseen.

Hän tekee mielellään persoonallisia valintoja ja suosii uutta ja erottuvaa venettä. Nopeus ja suorituskyky eivät ole tärkeitä. Helpottaja myös seuraa aktiivisesti veneilyuutisia ja uutuuksia ja keskustelee mielellään veneilystä. Hän suhtautuu tuoteuutuuksiin avoimesti. Häneltä myös kysytään usein neuvoa ostovalinnoissa.

Vaivattomasti vihreä tekee lyhyitä retkiä lähivesille. Hän arvostaa rauhallista menoa ja ajan viettoä ystävien kanssa.



Veneilijäpersoonana **Välinpitämätön välimatkaaja**

Välimatkaaja ei mieti veneilynsä ympäristövaikutuksia.

Veneessä hän arvostaa nopeutta, suorituskykyä ja sopivuutta haastaviin olosuhteisiin. Välimatkaaja ei seuraa aktiivisesti veneilyuutisia ja -uutuuksia. Hän ei ole myöskään kiinnostunut veneen kunnostus- ja huoltotöistä.

Vene on välimatkaajalle siirtymisen väline. Hän haluaa kuitenkin kokea vauhdin huumaa siirtyessään paikasta toiseen, esimerkiksi mökille. Hän veneilee vakioreiteillä ja tutuilla vesillä.

Hän ei halua erottua kulutusvalinnoillaan eikä halua olla huomion keskipisteenä.



Osa 2

Trendianalyysi

Veneilyn trendianalyysi

Trendianalyysin tavoitteena oli luoda ymmärrystä veneilijöiden käyttäytymisen muutoksista tulevaisuudessa 5-10 vuoden tähtämellä. Trendianalyysin erityisenä tavoitteena oli kartoittaa kestävää veneilyä tukevia muutostekijöitä.

Trendianalyysi toteutettiin kirjoituspöytätyönä kevään 2022 kuluessa. Analyysissä pyrittiin tunnistamaan sekä suuria ja pitkäkestoisia megatrendejä että ihmisten arkipäivään, kuluttamiseen ja vapaa-ajanviettoon liittyviä sosiokulttuurisia trendejä.

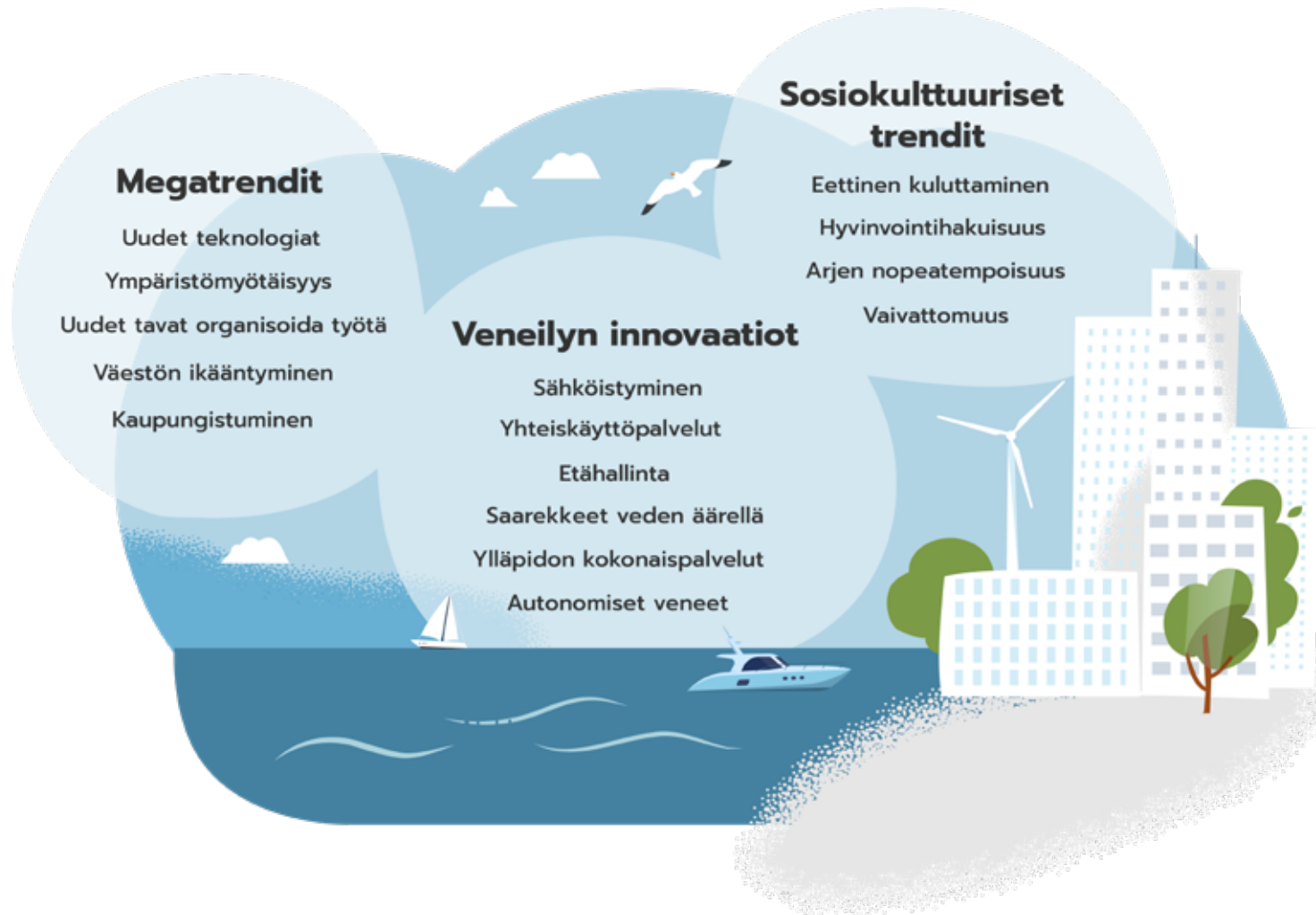
Lähteinä käytettiin trenditutkimuslaitosten julkaisuja, veneilyn tulevaisuutta kartoittavia julkaisuja ja venealan innovaatioista kertovia julkaisuja.

Trendien ohessa kartoitettiin veneilyssä tällä hetkellä käytössä tai kokeilussa olevia tuote- ja palveluinnovaatioita, jotka yleistyessään voisivat uudistaa veneilyn ajattelutapoja ja käytäntöjä. Erityisesti pyrittiin tunnistamaan innovaatioita, joissa on ekologista potentiaalia. Näitä olivat esimerkiksi veneen **käyttöasteen lisääminen, käyttöiän pidentäminen tai käyttöaikaisten päästöjen vähentäminen**.

Kaikkiaan 15 trendiä muodostivat lähtökohdan tulevaisuuden veneilijöiden kuvaamiseen (kts. seuraava sivu).

Trendianalyysin tulokset on kuvattu persoonina, jotka esittävät tulevaisuuden veneilijätyppejä. Persoonat kiteyttävät sellaisia veneilytapoja, jotka yleistyessään uudistavat veneilyä ympäristömyötäisemmäksi. Persoonat on esitelty sivuilla 14-18.

Yhteenveto veneilyn trendeistä



Tulevaisuuden veneilijäpersoonana **Veneilyn helpottaja**

Veneilyn helpottaja haluaa keskittyä vain veneilyyn ja elämyksiin. He ovat veneenomistajia, mutta omistamiseen liittyvät toimet, kuten huolto, ylläpito, korjaukset sekä telakointi koetaan vaivalloisina.

Ekologinen potentiaali piilee palveluratkaisuissa, joilla veneilijää autetaan pitämään veneensä hyvässä kunnossa. Kun huoltotoimet suoritetaan ajallaan, ammattilaisen suorittamina ja keskitetysti, käyttöikä pitenee, vene toimii moitteetta eikä synny turhia päästöjä.

Veneilyn helpottaja voi olla kiinnostunut esimerkiksi kokonaispalvelusta, jossa palveluntarjoaja huolehtii kaikista toimista, kuten veneen huolloista, korjauksista, kuljetuksista ja säilytyksestä.

Myös ikääntymisestä tai muusta johtuva toimintakyvyn aleneminen voi johtaa helpottavien ratkaisujen ääreen.



Tulevaisuuden veneilijäpersoona **Veneen päivittäjä**

Veneen päivittäjä haluaa muuntaa vanhan veneensä nykyaikaiseksi, taloudellisemmaksi ja vihreämmäksi. Päivittäjä on kiinnostunut erityisesti veneen sähkökonversioista.

Veneen sähköistäminen edellyttää palveluntarjoajia, joilla on osaaminen ja resurssit konversioiden suunnitteluun ja toteutukseen. Veneen sähköistäminen edellyttää myös latausratkaisuja laituriympäristöissä. Sähköistysratkaisujen kysyntä tullee kasvamaan tulevaisuudessa.

Veneen päivittäjät ovat tärkeitä ympäristön kannalta; he päivittävät olemassa olevat veneensä vastaamaan tämän päivän vaatimuksia, ja samalla veneet pysyvät käytössä ja niiden käyttöikä pitenee. Erityisesti sähkökonversiot vähentävät käytönaikaisia päästöjä.



Tulevaisuuden veneilijäpersoona **Lisätulon hankkija**

Lisätulon hankkija pohtii, kuinka jakaa omia resurssejaan veneilyelämyksistä kiinnostuneille ja ansaita samalla lisätuloja.

Jaettava resurssi voi olla esimerkiksi oma vene, mökki, kaunis luontopaikka tai veneiden ylläpitoon liittyvä osaaminen. Veneiden vuokraamisen yleistyminen edellyttää tarjontaa vuokramarkkinoilla. Jakamisalustat tekevät vuokraustoiminnasta vaivattomampaa. Vuokraustoiminta voi laajentua ympärivuotiseksi ja päätoimiseksi.

Lisätulon hankkijaa kiinnostaa tuote- ja palveluratkaisut, kuten esimerkiksi vuokrauskäyttöön tarkoitettut veneet ja vuokraustoimintaa helpottavat digiratkaisut.

Vuokraveneily nostaa veneiden käyttöastetta. Jos vuokravene on vielä sähkökäyttöinen, käyttöasteen nostaminen pienemmillä käytönaikaisilla päästöillä tuplaa ekopotentiaalin.



Tulevaisuuden veneilijäpersoona **Sitoutumaton kokeilija**

Sitoutumaton kokeilija haluaa vaivattoman ja turvallisen irtioton arjesta vesillä, mutta hän ei välttämättä omaa veneilytaitoja.

Miten veneilyelämyksen voi tarjota ihmisille, jotka ovat veneilystä kiinnostuneita, mutta eivät omaa veneilytaitoja eivätkä varsinkaan halua omistaa venettä?

Tätä potentiaalista joukkoa kutsutaan sitoutumattomiksi kokeilijoiksi. He haluavat vaivattoman ja turvallisen veneilykokemuksen, mutta eivät omaa veneilytaitoja. He arvostavat rauhallista oleilua mukavissa tiloissa kivojen maisemien ympäröimänä, käyntejä mielenkiintoisissa kohteissa ja arvostavat kattavaa palvelua.

Tällä hetkellä laki estää ilman kipparia liikkuvat veneet. Lainsäädännön kehittyessä sallivampaan suuntaan ja autonomisten veneilypalveluiden yleistyessä, suuren yleisön käsitys veneilystä muuttunee dramaattisesti. Kuka tahansa sitoutumaton kokeilija voi lähteä vesille vaikkapa piknik-risteilylle tai ehkäpä yhden yön all-inclusive -luontoristeilylle autonomisessa aluksessa.



Tulevaisuuden veneilijäpersoonana **Omavarainen seikkailija**

Vene ja vesilläolo on keskipiste, jonka ympärille omavaraisen seikkailijan elämäntyyli rakentuu.

Monille vene on kiinteään kesämökin korvike. Jotkut jopa asuvat veneessä ympärivuotisesti. Entäpä jos vene on tulevaisuudessa yhä useamman koti?

Vene antaa mahdollisuuden elää omannäköistä ja riippumatonta elämää kiireisen oravanpyörän asemesta. Omavarainen seikkailija pitää kulutuksen kurissa ja pyrkii kohti omavaraisuutta. Hän voi oleskella veneessä pitkiä aikoja ja jopa asua veneessä ympärivuotisesti. Hän voi myös työskennellä veneestä käsin.

Omavaraista seikkailijaa kiinnostaa omavaraisuutta tukevat ratkaisut. Tämän persoonan ekologinen potentiaali piilee elämäntavan muutoksessa; luovutaan resursseja kuluttavasta tavasta asua ja eletään niukemmin pyrkien kohti omavaraisuutta.



ECO-BOAT - Keula kohti kiertotaloutta

Projektin pähkinäkuoressa

Vaasan ammattikorkeakoulun Muotoilukeskus MUOVAn toteuttaman hankkeen päätavoite on luoda veneteollisuuden yrityksille edellytykset siirtyä lineaarisesta talousmallista kohti kiertotaloutta.

Hankkeessa luodaan demonstraatioita, uutta osaamista, toimintamalleja ja verkostoja liittyen kierrätettäviin materiaaleihin ja 3D-tulostusteknologiaan sekä ekologiseen tuotemuotoiluun ja kiertotalouden liiketoimintamalleihin.

Projektin kesto 1.11.2022 - 30.06.2023

Projektin rahoitus

ECO-BOAT -hanke rahoitetaan REACT-EU-välineen määrärahoista osana Euroopan unionin COVID-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

TEKSTI

Janne Pekkala

JULKAISUN NIMI

Vihertyvä veneliy - Raportti veneilijäkyselyn ja veneilyn trendianalyysin tuloksista

JULKAISIJA

Muotoilukeskus MUOVA
Vaasan ammattikorkeakoulu
Wolffintie 36 F 11
66500 Vaasa
www.muova.fi

JULKAISUSARJA

MUOVA Education 2 /2023

JULKAISUAIKA

Heinäkuu 2023

ISBN 978-952-5784-68-8

© Vaasan ammattikorkeakoulu ja kirjoittaja

TAITTO JA GRAAFINEN SUUNNITTELU

Janne Pekkala